

Arktisk oprustning i Trumps og stormagtskonkurrencens skygge

Temanummer: Dansk forsvar og forsvarspolitik i vækst og forandring. Og hvad så?

I løbet af 2025 har forsvarsforligskredsen vedtaget to delaftaler som bl.a. indebærer betydelige arktiske militære investeringer. Denne artikel analyserer, hvad de nye investeringer betyder for tre af Danmarks vigtigste strategiske mål i Arktis og Nordatlanten – forholdet til USA og andre allierede, sammenhængen i Rigsfællesskabet og ambitionen om lavspænding – og hvilke risici der er forbundet med dem. Artiklen argumenterer for, at de nye investeringer søger at adressere alle tre strategiske mål. De vigtigste risici i den danske tilgang synes at være, om de danske investeringer er store nok til at tilfredsstille Danmarks allierede, mens de negative implikationer for spændingsniveauet synes begrænsede.

Arktis og Nordatlanten er blevet et betydeligt vigtigere emneområde i dansk forsvars- og sikkerhedspolitik siden slutningen af 2010'erne som følge af den intensiverede stormagtskonkurrence mellem Kina, Rusland og USA i regionen og særligt den amerikanske præsident Donald Trumps ønske om at opnå kontrol med Grønland.¹ Stormagternes interesse har skabt nye muligheder og især udfordringer for småstaten Danmark, som skal navigere mellem allierede og modstanderes forøgede og til tider modsatrettede forventninger i de nordlige områder.

I løbet af 2025 har forsvarsforligskredsen vedtaget to delaftaler, som bl.a. indebærer investeringer i fem nye arktiske skibe (som erstatning for de fire aldrende inspektionsskibe af Thetis-klassen), maritime patruljefly til ubådsbekæmpelse, droner, luftvarslingsradar i Østgrønland, opgradering af lufthavnen i Kangerlussuaq og nyt hovedkvarter og andre faciliteter for Arktisk Kommando (Forsvarsministeriet 2025a; Forsvarsministeriet 2025b). Samlet set er der tale om en kombination af opgradering og kvantitativ forøgelse af eksisterende kapaciteter (såsom arktiske skibe) og indkøb af nye kapacitetstyper (såsom maritime patruljefly og luftvarslingsradar), der således udgør en betydelig forøgelse af Forsvarets kapaciteter i de nordlige områder.²

Denne artikel søger at forstå de militærstrategiske implikationer af de nye investeringer. Artiklen tager fat på tre af Danmarks vigtigste strategiske mål i Arktis og Nordatlanten – forholdet til USA og andre allierede, sammenhængen i Rigsfællesskabet og ambitionen om lavspænding – og analyserer, hvad de nye investeringer betyder for hvert af disse mål, og hvilke risici der er forbundet med dem.

**JON RAHBK-
CLEMMENSEN**
Forsvarsakademiet
jora@fak.dk

Artiklen argumenterer for, at de nye investeringer søger at adressere alle tre strategiske mål, idet de søger at styrke Danmarks allianceforhold i lyset af den igangværende konflikt med USA om kontrol med Grønland og generelt betydelige stormagtskonkurrence i regionen, samtidig med at forholdet til Færøerne og Grønland styrkes, mens man søger at undgå at skabe unødige spændinger i regionen. De vigtigste risici i den danske tilgang synes at være, om de danske investeringer er store nok til at tilfredsstille Danmarks allierede, mens de negative implikationer for spændingsniveauet synes begrænsede henset til, at investeringerne primært omhandler kapaciteter, der skal afskrække russisk aggression snarere end at ramme russiske sårbarheder.

Artiklen består af tre dele. Første del analyserer Danmarks allianceforhold i Arktis og Nordatlanten, mens den anden del analyserer forholdet internt i Rigsfællesskabet. Sidste del analyserer ambitionen om lavspænding.

Store skift i danske allianceforhold

På dette tidspunkt må det være klart, at præsident Trumps ønske om at overtage den politiske kontrol med Grønland er alvorligt ment, og at det er meget sandsynligt, at Danmark i de kommende år vil være involveret i en politisk kamp med sin vigtigste allierede om Grønlands fremtid.

Dette indebærer et radikalt skifte i det amerikansk-danske forhold, når det kommer til Grønland, som det har udfoldet sig siden starten af den kolde krig. Selvom der i koldkrigsperioden var bekymring i danske kredse om, hvordan man kunne bevare dansk suverænitet i Grønland, blev Grønland dog samtidig set som en politisk trumf, som Danmark kunne bruge til at styrke sit forhold til USA (DUPI 1997). Historikere taler om, at Danmark forsøgte at "spille Grønlandskortet" til at afværge amerikansk kritik af det ofte begrænsede danske engagement på forsvarsområdet, om end de diskuterer, i hvilket omfang denne tilgang var effektiv (Lidegaard 1996; Villaume 1997). Med stormagtskonkurrencens tilbagevenden til Arktis og Nordatlanten var der en forventning om, at Danmark igen kunne "spille Grønlandskortet" – at Grønland (og i mindre omfang Færøerne) kunne erstatte stabiliseringsoperationer, som det område, hvor Danmark byggede en stærk relation til Washington i samarbejde med de to andre rigsdele (Henriksen & Rahbek-Clemmensen 2017).

Trump har gjort disse forestillinger til skamme. Så længe Trump insisterer på at opnå politisk kontrol med Grønland, beder han Danmark og Grønland om noget, som de ikke vil give ham. Grønlandskortet er således faldet betydeligt i værdi. Det kan diskuteres, om Grønlandskortet ikke ligefrem mere er blevet en strategisk hæmsko end et aktiv for Danmark, idet Danmark nu skal bruge politisk kapital på at afholde USA fra at få kontrol med Grønland snarere end at få politisk kapital ud af den amerikanske interesse. Det måske vigtigste strategiske mål for Danmark bliver defensivt: at undgå at afgive kontrollen med Grønland.

I denne konflikt har Danmark p.t. gode kort på hånden. Så længe Grønland ikke ønsker at forlade Rigsfællesskabet for at indgå i et tættere forhold med USA, er Trumps handlemuligheder begrænsede. Danmark skal søge at undgå, at USA eskalerer konflikten ved f.eks. at indføre økonomiske sanktioner eller bruge klandestine værktøjer, såsom påvirkningskampagner, mod Danmark. Samtidig skal Danmark søge at skabe et kompromis, som Trump kan være villig til at acceptere. Her kan forsvarsinvesteringerne ses som en mulig politisk sejr, som Trump kan tage æren for og erklære, at det var det, han hele tiden ønskede (Jacobsen & Rahbek-Clemmensen 2026).

Danske allianceforhold kan dog ikke kun reduceres til spørgsmålet om Trump, om end Danmarks forhold til sine andre allierede vil være påvirket af den igangværende konflikt med USA. I NATO-alliancen er der et stigende fokus på især Arktis og Nordatlanten, som særligt omhandler Ruslands kerneinteresser i dette område: den atomare afskrækkelse af USA (andenslagsevnen) og russisk magtprojicering ned i Nordatlanten.³

For det første bruger Rusland Arktis til at opretholde sin såkaldte andenslagsevne, der skal afskrække et amerikansk angreb. Ruslands atombevæbnede strategiske ubåde opererer fra baser på Kola-halvøen og gemmer sig under isen i Barentshavet, hvor de er omkredset af skibe, angrebsubåde, fly og andre kapaciteter, der skal forhindre NATO-landene i at kunne bekæmpe dem.⁴ I tilfælde af en storkrig med NATO vil Rusland således have nogle atomvåben i baghånden, der vil kunne overleve selv et amerikansk atomart overraskelsesangreb (et førsteslag) og dermed sikre, at der altid vil blive gjort gengæld mod et amerikansk angreb, selv hvis store dele af de russiske styrker er udslettet.

For det andet forventes Rusland at bruge sine kapaciteter fra Arktis til at projicere magt ned i Atlanterhavet. Her er det særligt de såkaldte Sea Lines of Communications – forsyningslinjerne mellem Nordamerika og Europa – der er afgørende. I tilfælde af en storkrig mellem NATO og Rusland forventes Rusland at søge at gøre, hvad Tyskland søgte at gøre i to verdenskrige: at kappe skibsforbindelserne mellem Nordamerika og Europa for derved at isolere europæerne. Dette gøres særligt med angrebsubåde fra Nordflåden, der har baser på Kola-halvøen, som søger at sejle ned i Atlanterhavet. Langtrækkende russiske fly kan også benyttes til at true NATO-interesser i Nordatlanten.⁵

I NATO-kredse debatteres det, i hvilket omfang NATO skal søge at modvirke Ruslands to kerneinteresser. NATO har hidtil været mest fokuseret på at afskrække russisk magtprojicering, mens der i mange NATO-lande synes at være en accept af, at Rusland bibeholder sin andenslagsevne (se f.eks. Kauschal & Balletta 2024). NATO-landene opbygger derfor kapacitet til at spore og nedkæmpe de russiske ubåde, særligt i Bear Gap mellem det norske fastland, Bjørneøen og Svalbard og i Greenland-Iceland-United Kingdom Gap (GIUK gap) mellem Grønland, Island og Storbritannien (Olesen m.fl. 2020). Der er også i alliancen fokus på at opbygge radarkapacitet, der kan opdage russiske fly. Her er særligt Grønland et svagt punkt, idet radardækningen her er meget

begrænset, hvorved russiske fly har et hul, igennem hvilket de kan bevæge sig fra Arktis til Nordatlanten (Olesen m.fl. 2020).⁶

For Danmark vil det være vigtigt, at man kan indgå i denne allierede indsats, særligt i og omkring GIUK gap. Som et lille nordeuropæisk land har Danmark en interesse, i at skibsforbindelserne holdes åbne i en krigssituation, således at USA vil kunne komme sine europæiske allierede til undsætning. Dernæst er en dansk indsats i Nordatlanten et vigtigt redskab for at bibeholde et godt forhold til Danmarks andre NATO-allierede. Dette er ikke bare vigtigt som led i Danmarks generelle allianceforhold, men er også med til at styrke Danmarks muligheder for at afskrække USA fra at eskalere konflikten om Grønland. Danmark har brug for, at større europæiske lande signalerer, at de ved en amerikansk eskalering af konflikten vil være solidariske med Danmark. En forudsætning herfor er at modvirke det amerikanske narrativ om, at Danmark ikke har optrådt som en ansvarlig allieret i Arktis og Nordatlanten. Danske militære investeringer sender et signal om, at Danmark tager sine forpligtigelser alvorligt, og at det er USA, der er den uansvarlige aggressor (Jacobsen & Rahbek-Clemmensen 2026).

Flere af initiativerne i de nye delaftaler søger at styrke de danske kapaciteter til at modvirke russisk magtprojicering. F.eks. vil danske maritime patruljefly kunne være med til at spore og eventuelt bekæmpe russiske ubåde i GIUK gap. Det samme kan vise sig at gøre sig gældende for de nye arktiske skibe, alt efter hvordan de konkrete platforme udformes. På samme måde vil en luftvarslingsradar i Østgrønland potentielt være med til at begrænse russiske flys mulighed for at flyve ned i Atlanterhavet uden at blive opdaget.

Sammenhæng i Rigsfællesskabet

Forsvaret har altid været en vigtig lim i Rigsfællesskabet, særligt i forholdet mellem Danmark og Grønland. Mens Færøerne har en lav afhængighed af Danmark, vedbliver Grønland at have brug for betydelig dansk støtte, både i form af direkte økonomisk støtte (bloktilskud) og dansk administrativ assistance. Dette kan man f.eks. se på kystvagtsområdet, hvor Færøerne har sin egen kystvagt, mens kystvagtsopgaver, såsom søredning, fiskeriinspektion og miljøbeskyttelse, i Grønland løses af Forsvaret, som håndterer disse opgaver samtidig med militære opgaver som suverænitetshævdelse. Lidt simplificeret har argumentet været, at Forsvarets skibe lige så godt kan lave søredning og fiskeriinspektion, når de alligevel sejler rundt i farvandet omkring Grønland.

I den nuværende konflikt med USA om kontrol med Grønland er sammenhængskraften i Rigsfællesskabet som nævnt blevet vigtigere end nogensinde, idet USA's handlemuligheder begrænses, så længe Danmark og Grønland står sammen. Derfor er det om muligt endnu vigtigere, at Danmark fortsat fører en forsvarspolitik, der understøtter forholdet mellem Danmark og Grønland. Det vil således fortsat være vigtigt, at Danmark løser kystvagtsopgaver omkring Grønland.

Som Anders Puck Nielsen bl.a. har påpeget, er der et trade-off mellem et forøget fokus på Forsvarets militære opgaver og evnen til at løse kystvagtsopgaver (Nielsen 2021). De nye delaftaler søger at adressere dette ved at øge den overordnede kapacitet, således at flere opgaver kan løses. F.eks. forventes de nye langtrækkende droner primært at blive brugt til overvågning, som er vigtig både for kystvagtsopgaver og militære opgaver. På samme måde investeres der i samlet set fem skibe som erstatning for de nuværende fire Thetisklasseskibe, hvorved den danske kapacitet forøges.

Samtidig med at kapaciteten forøges, således at Forsvaret forventes stadig at kunne løse kystvagtsopgaver, indeholder delaftalerne også initiativer, hvis primære formål er at støtte det grønlandske samfund. F.eks. investeres yderligere i den såkaldte arktiske basisuddannelse, som skal uddanne grønlandske unge til at indgå i Forsvarets opgaveløsning, ligesom der investeres i et yderligere søkabel til Grønland. Samtidig har man i forligsforhandlingerne søgt at inddrage Færøerne og Grønland på en langt mere systematisk måde i beslutningsprocessen, hvorved de to rigsedele får yderligere indflydelse.

Hvordan lavspænding?

Danmark har i årtier haft en ambition om, at Arktis skulle bibeholdes som et lavspændingsområde. Udover at lavspænding er ønskværdig i sig selv, vil lavspænding være fordelagtig for en småstat som Danmark, som i et mere højspændt Arktis risikerer at blive klemmt mellem de stridende stormagter. Samtidig er ambitionen om lavspænding vigtig for forholdet internt i Rigsfællesskabet, hvor der både på Færøerne og i Grønland er en betydelig modvilje mod en militarisering af regionen (Olesen m.fl. 2020).

Dansk Arktispolitik har derfor prioriteret lavspændingsorienterede tiltag, såsom Ilulissatinitiativet i 2008, hvor de fem arktiske kyststater blev enige om at respektere havets love i spørgsmål relateret til det arktiske ocean, og senere en styrkelse af Arktisk Råd. Hermed blev der skabt en mosaik af samarbejdsrelationer, der længe så ud til at isolere Arktis fra de stigende stormagtsspændinger, som begyndte at opstå i midten af 2010'erne (Olesen m.fl. 2020).

Siden slutningen af 2010'erne er stormagtskonkurrencen mellem Kina, Rusland og USA dog tiltaget så betydeligt, at dele af Arktis nu er præget af militære spændinger. Spændingerne findes særligt i Barentshavet nord for Norge og Kola-halvøen, hvor Rusland ubådsbaser, og i Beringstrædet mellem Alaska og Chukotka i det nordøstlige Rusland. I den danske udenrigs- og sikkerhedspolitiske strategi er dette skifte indirekte anerkendt, idet ambitionen nu ikke længere er "at fastholde Arktis som et lavspændingsområde" (Regeringen 2018, s. 13), men snarere at "arbejde for lavspænding" (Regeringen 2023, s. 12).

Enkelte grønlandske kritikere har påpeget, at danske investeringer vil skubbe til spændingsniveauet i Arktis og Nordatlanten og således underminere ambi-

tionen om lavspænding, angiveligt fordi de vil virke truende overfor Rusland (Johansen & Kjeldsen 2025; Lindegaard 2025).⁷ De nuværende investeringer lægger dog ikke umiddelbart op til aktivitet, der vil skubbe nævneværdigt til spændingsniveauet (se også Jakobsen 2026). De danske kapaciteter fokuserer primært på overvågning, snarere end bekæmpelse af russiske kapaciteter. De vil primært rettet mod at afskrække russisk magtprojicering ned i Nordatlanten, mens de må forventes at have begrænset værdi overfor den russiske andenslagsevne. F.eks. vil en luftvarslingsradar i Østgrønland ikke have nogen offensiv værdi overfor Ruslands strategiske ubåde i Barentshavet eller baser på Kola-halvøen. Dens formål vil være at opdage fly der indgår i Ruslands magtprojicering ned i Nordatlanten.

Nogle kapaciteter vil hypotetisk set kunne bruges til at true russiske strategiske ubåde i Barentshavet. Det gælder f.eks. særligt de maritime patruljefly, der må forventes at bære både sofistikeret overvågningsudstyr til sporing af ubåde og torpedoer, der kan bekæmpe disse ubåde. Skulle USA eller NATO ønske at anlægge en mere aggressiv linje overfor Rusland, der indebærer øvelser og andre operationer, der truer den Ruslands andenslagsevne, kan man forestille sig, at Danmark anmodes om at deltage med maritime patruljefly i disse operationer, hvorved Danmark er med til at skubbe til spændingsniveauet i regionen. Der er dog for indeværende intet, der tyder på, at Danmark vil blive anmodet om at deltage i sådanne operationer, eller at Danmark ønsker at indgå heri. Fokus er på at deltage i øvelser i GIUK gap med henblik på at afskrække russisk aggression. Skulle det ske, at Danmark deltager i øvelser eller operationer rettet mod Ruslands strategiske evne, vil Danmarks bidrag ydermere være så begrænset sammenlignet med, hvad særligt USA vil kunne bringe på banen, at den specifikke negative effekt af de danske kapaciteter vil være stærkt begrænset.

Selvom de danske investeringer vurderes til at have begrænset effekt på spændingsniveauet, viser den grønlandske kritik, at diskussionen om lavspænding er nært forbundet med Danmarks forhold til Grønland. Selvom der er sket betydelige bevægelser i den grønlandske opfattelse af verdenspolitikken og det forsvars- og sikkerhedspolitiske område, er der fortsat i Grønland en betydelig pacifistisk strømning og skepsis overfor forsvars- og sikkerhedspolitiske investeringer. Det er således en risiko ved de danske investeringer, at de kan komme til at underminere det rigsfællesskab, som de er sat i verden for at beskytte.

Konklusion

Danmark har med sine nye forsvarsinvesteringer søgt at bibeholde en balance mellem tre vedvarende strategiske mål i Arktis og Nordatlanten. Den stigende stormagtskonkurrence og særligt Donald Trumps ambition om at opnå amerikansk politisk kontrol med Grønland skaber et pres på de strategiske mål, der har styret dansk Arktispolitik gennem årtier. Denne spænding mellem

forskellige mål kan kun løses med en tilgang af flere ressourcer, hvorved det bliver muligt for Danmark at vise sine allierede, at man tager voksende militære udfordringer alvorligt, samtidig med at man fortsat har kapaciteter til at løse de kystvagtsopgaver, der særligt har betydning for forholdet til Grønland. Koblet med en udpræget inddragelse af Færøerne og Grønland i forsvarspolitiske diskussioner, er disse tiltage med til at styrke Rigsfællesskabet på et tidspunkt, hvor særligt et godt forhold til Grønland er vigtigt for at imødegå Trumps ønske om amerikansk politisk kontrol med Grønland.

De nye tiltag er dog ikke uden en vis risiko. På trods af at enkelte kritikere har påpeget, at øgede danske investeringer vil skubbe yderligere til spændingsniveauet i regionen, synes denne risiko at være begrænset. Dertil er de danske investeringer for små og for fokuserede på overvågning og på at afskrække russisk aggression langt fra Ruslands strategiske sårbarheder. Der er dog en betydelig risiko forbundet med perceptionen af investeringerne i Grønland, hvor målet om lavspænding stadig ses som vigtigt. På samme vis synes den vigtigste risiko at være, om de danske investeringer vil være omfattende nok til at sikre Danmarks forhold til sine allierede – både de europæiske allierede, der skal hjælpe Danmark i konflikten med USA, og USA, som gerne skulle formildes således, at den amerikanske præsident opgiver ønsket om politisk kontrol med Grønland.

Noter

1. I denne artikel forstår jeg Arktis som området nord for polarcirklen, mens Nordatlanten er Atlanterhavet syd for polarcirklen og nord for 8 grader nord (Rahbek-Clemmensen & Sørensen 2021, s. 25-27).
2. Skibene af Thetis-klassen er f.eks. af ældre dato og selv en en-til-en-erstatning vil forøge kapaciteten betydeligt. Hertil kommer, at det kan besluttes, at man indkøber mere kapable skibe og at der indkøbes en ekstra platform.
3. Kina har ikke en betydelig militær tilstedeværelse i Arktis og Nordatlanten og de danske investeringer og NATO's indsats er derfor primært rettet mod Rusland.
4. En strategisk ubåd er en ubåd der primært bruges som affyringsplatform for missiler. En angrebsubåd (også kaldet hunter-killer) er en ubåd, der primært bruges til at angribe andre ubåde og skibe (om end de kan bære missiler til angreb mod bl.a. landmål).
5. Langtrækkende russiske fly kan også benyttes som led i den atomare afskrækkelse, men de har mindre betydning end de strategiske ubåde for Ruslands andenslagsevne.
6. Radardækningen er også meget begrænset over Færøerne, men her er man allerede i gang med at bygge et radaranlæg på Sornfelli, der skal lukke dette hul.
7. Den grønlandske kritik omhandler ikke kun spørgsmålet om lavspænding, men også hvor danske militære kapaciteter er placeret, og om de gør grønlandske byer til mål for fjendtlig aggression.

Referencer

- DUPI (1997). *Grønland under den kolde krig: Dansk og amerikansk sikkerhedspolitik 1945-68*. Dansk Udenrigspolitisk Institut (DUPI).
- Forsvarsministeriet (2025a). Delaftale 1 om Arktis og Nordatlanten under forsvarsforliget 2024-2033. 27. januar. <https://www.fmn.dk/globalassets/fmn/dokumenter/-aftaletekst-.pdf>.
- Forsvarsministeriet (2025b). Delaftale 2 om Arktis og Nordatlanten under forsvarsforliget 2024-2033. 10. oktober. <https://www.fmn.dk/globalassets/fmn/dokumenter/-endelig---opdateret-aftaletekst-delaftale-2-om-arktis-og-nordatlanten-.pdf>.
- Henriksen, Anders & Jon Rahbek-Clemmensen (2017). *Grønlandskortet – Arktis' rolle i det dansk-amerikanske forhold*. Center for Militære Studier (CMS).
- Jacobsen, Marc & Jon Rahbek-Clemmensen (2026). Forsvarets betydning i konflikten med USA om kontrol med Grønland. Udgivet manuskript.
- Jakobsen, Peter Viggo (2026). Is på! – militær lavspænding er stadig mulig omkring Grønland. Udgivet manuskript.
- Johansen, Ivalu Nivi & Birgitte Kjeldsen (2025). Si-umut-formand: Befolkningen har ikke bedt om oprustning og militærovelser”. *KNR*, 9. oktober. <https://knr.gl/da/nyheder/befolkningen-har-ikke-bedt-om-oprustning-og-militaeroevelser>.
- Kaushal, Sidharth & Rene Balletta (2024). *An Asymmetric Approach to the Use of Maritime Forces in Competing with Russia*. Royal United Services Institute (RUSI).
- Lidegaard, Bo (1996). *I kongens navn: Henrik Kauffmann i dansk diplomati 1919-1958*. Samleren.
- Lindegaard, Lasse (2025). Grønlandsk parti i oprør over forsvarsaftale: Danskerne gør Grønland til militært mål. *DR*, 14. oktober. <https://www.dr.dk/nyheder/indland/groenland/groenlandsk-parti-i-oproer-over-forsvarsaftale-danskerne-goer-groenland-til-militaert-maal>.
- Nielsen, Anders Puck (2021). Kampen om flåden – Kystvagt eller krig i farvandet om Grønland. I Jon Rahbek-Clemmensen & Camilla Tenna Nørup Sørensen (red.), *Sikkerhedspolitik i Arktis og Nordatlanten*, s. 239-262. Djøf Forlag.
- Olesen, Mikkel Runge, Flemming Splidsboel Hansen, Luke Patey, Steen Kjærgaard, Camilla Tenna Nørup Sørensen, Rasmus Leander Nielsen, Marc Jacobsen & Cecilie Felicia Stockholm Banke (2020). *Nye sikkerhedspolitiske dynamikker i Arktis: Muligheder og udfordringer for Kongeriget Danmark*. Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS).
- Rahbek-Clemmensen, Jon & Camilla Tenna Nørup Sørensen (2021). Introduktion: Stormagtskonkurrence i Arktis og Nordatlanten. I Jon Rahbek-Clemmensen & Camilla Tenna Nørup Sørensen (red.), *Sikkerhedspolitik i Arktis og Nordatlanten*, s. 17-37. Djøf Forlag.
- Regeringen (2018). *Udenrigs- og sikkerhedspolitisk strategi 2019-2020*. November. Udenrigsministeriet. https://um.dk/-/media/websites/umdk/danish-site/udenrigspolitik/aktuelle-emner/udenrigs-og-sikkerhedspolitisk-strategi-2019-2020/udenrigs_sikkerhed_dk-2-.ashx.
- Regeringen (2023). *Udenrigs- og sikkerhedspolitisk strategi*. Maj. Udenrigsministeriet. https://um.dk/-/media/websites/umdk/danish-site/udenrigspolitik/aktuelle-emner/uss-2023/uss_2023_dk_.ashx.
- Villaume, Poul (1997). Henrik Kauffmann, den kolde krig og de falske toner. *Historisk Tidsskrift* 97(2), s. 491-511.